

Program INNOWACJE SPOŁECZNE*

1. Diagnoza sytuacji w obszarze nauki i gospodarki objętym Programem

Badania związane z innowacjami kojarzone są głównie z innowacjami technicznymi i technologicznymi – nowymi produktami i usługami. Na uwagę jednak zasługują również innowacje pozwalające na kreatywne reagowanie na wyzwania społeczne między innymi związane z sytuacją na rynku pracy (m.in. wzrostem liczby dobrze wykształconych osób, które nie mogą się odnaleźć na rynku pracy mimo dobrego przygotowania), a także globalizacją wielu działalności gospodarczych. **Innowacje społeczne**, w sensie niniejszego Programu, oznaczają takie rozwiązania, które równocześnie odpowiadają na zapotrzebowanie społeczne jak i powodują trwałą zmianę w danych grupach społecznych. Te rozwiązania mogą wiązać się z innowacyjnymi produktami, usługami bądź procesami, które umożliwiają odmienne rozwiązywanie typowych problemów społecznych.

Przez innowacje społeczne w niniejszym dokumencie rozumie się zarówno społecznie uzasadnione innowacje **techniczne i technologiczne**, jak i **innowacje stricte społeczne**. Do kategorii innowacji technicznych i technologicznych możemy zaliczyć w szczególności takie rozwiązania, które są związane z dostosowaniami danego produktu do potrzeb szczególnego odbiorcy na przykład mieszkańców regionów Polski o słabo rozwiniętej infrastrukturze. Do kategorii innowacji stricte społecznych możemy zaliczyć takie rozwiązania, które dotyczą m.in. problemów ludzi w starszym wieku, niepełnosprawnych i bezrobotnych, a więc grup wymagających wsparcia ze strony państwa i społeczeństwa. Niezależnie od przyjętej ścieżki, wszystkie projekty realizowane w Programie powinny wskazywać wyraźny kontekst społeczny oraz definiować problem, jaki mają rozwiązać, a także wskazywać związek przyczynowo - skutkowy między projektem a rozwiązywanym problemem społecznym.

Program INNOWACJE SPOŁECZNE Narodowego Centrum Badań i Rozwoju jest Programem wsparcia sektora nauki, otoczenia gospodarczego oraz sektora organizacji pozarządowych w zakresie podejmowania i realizacji innowacyjnych działań i inicjatyw społecznych, bazujących na osiągnięciach nauki i techniki. Program jest skierowany do jednostek podejmujących działania, które mają stymulować rozwój społeczny oraz poprawę jakości życia społeczeństwa, ze szczególnym uwzględnieniem tych grup i obszarów, w których istnieje wyjątkowa potrzeba innowacyjnych rozwiązań i podejmowania nowych inicjatyw społecznych.

Celem Programu INNOWACJE SPOŁECZNE jest wsparcie działań ważnych z punktu widzenia społecznego i gospodarczego. Wsparcie to pozwoli wdrażać nowe produkty, usługi lub

---

*Opis programu przygotowany na podstawie załącznika do Uchwały nr 37/2012 Rady NCBR z dnia 28 listopada 2012 r.

procedury związane z rozwiązywaniem złożonych problemów społecznych i gospodarczych.

Realizacja Programu umożliwi spełnienie wytycznych zawartych w Krajowym Programie Badań, w zakresie „zdynamizowania zrównoważonego rozwoju gospodarczego oraz poprawy jakości życia polskiego społeczeństwa”². Program INNOWACJE SPOŁECZNE jest odpowiedzią także na założenia strategii Europa 2020.

Diagnoza na potrzeby Strategii Rozwoju Kraju 2020 wykazała, że w Polsce wciąż jest obserwowany niski poziom kapitału społecznego, któremu towarzyszą „niski poziom debaty publicznej oraz niska jakość dialogu społecznego na etapie tworzenia polityk i przygotowywania regulacji”³. W ramach Programu planowane jest wspieranie projektów badawczych, których rezultaty przyczynią się do prowadzenia „polityki włączania”, która stwarza szanse na zbudowanie poczucia sprawczości nawet w tych grupach, które dotychczas nie znalazły swojego miejsca na udział w życiu społecznym i gospodarczym.

Pośród dotychczasowych dobrych praktyk w zakresie wspierania innowacji społecznych można wymienić: podejmowanie działań na rzecz zrównoważonej edukacji, zrównoważonego transportu, wspieranie aktywnego i zdrowego starzenia się oraz wsparcia dla osób niepełnosprawnych i bezrobotnych. Przykładem innowacji społecznych jest także: współpraca międzybankowa ułatwiająca finansowanie innowacyjnych inwestycji, nowatorskie rozwiązania architektoniczne lub komunikacyjne, w których to wykorzystywane są często wysoko zaawansowane technologie i rozwiązania informatyczne.

W ramach UE działa już kilka inicjatyw stymulujących innowacje społeczne. Należy do nich m.in. europejska sieć innowacji społecznych The Social Innovation eXchange (SiX)⁴ stworzona przez Young Foundation⁵, Euclid Network⁶ i Park Społecznych Innowacji Bilbao⁷. Działania takich sieci mają na celu aktywizowanie różnych grup społecznych na rzecz podejmowania wspólnych działań służących poprawie jakości życia danej społeczności lub grupy odbiorców w obszarach, które nie są lub nie mogą być z różnych powodów regulowane poprzez rozwiązania systemowe i odgórne.

Program INNOWACJE SPOŁECZNE ma wspierać realizację strategii „Europa 2020” na poziomie krajowym. Dodatkowo, Program ma sprzyjać budowaniu partnerstwa publiczno-prywatnego na rzecz wypracowywania rozwiązań mających wpływ na poprawę jakości życia i funkcjonowania społeczeństwa (na poziomie lokalnym, regionalnym i krajowym). W szczególności wspierane będą projekty prospołeczne, korzystające z nowych rozwiązań technicznych i technologicznych, a także „dywersyfikujące gospodarkę w kierunku produkcji i usług o wysokiej wartości dodanej”⁸ dla

---

² Tamże str. 2

³ Strategia Rozwoju Kraju 2020 Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo; załącznik nr 1 Diagnoza na potrzeby Strategii Rozwoju Kraju 2020, Warszawa, wrzesień 2012 (str.176)

⁴ <http://www.socialinnovationexchange.org/>

⁵ <http://www.youngfoundation.org/>

⁶ <http://www.euclidnetwork.eu/>

⁷ <http://www.slideshare.net/SIeXchange/social-innovation-park-in-bilbao>

⁸ Raport Europa 2020, Komisja Europejska, Bruksela 2011

społeczeństwa.

Niezwykle ważnym efektem Programu będzie „wzmocnienie powiązań międzysektorowych, głównie między szkolnictwem wyższym, sektorem badań i systemem innowacji”⁹, które przełożą się na rozwiązywanie ważnych problemów społecznych i gospodarczych. Umożliwi to nawiązanie współpracy między sektorem publicznym i prywatnym na rzecz rozwoju innowacji w obszarach istotnych z punktu widzenia społecznego, które mają jednocześnie znaczący potencjał gospodarczy. W założeniu Programu takie partnerstwa mają szansę skrócić czas od pomysłu do jego skutecznego wdrożenia i są obecnie potrzebne, ponieważ mogą kreować rynek i zapotrzebowanie na wysokie technologie, usprawniające istniejące instrumenty i dotychczas funkcjonujące inicjatywy.

2. Wnioskodawcy

Program jest skierowany do konsorcjów¹⁰, w skład których wchodzi co najmniej jedna jednostka naukowa oraz co najmniej jeden przedsiębiorca albo co najmniej dwie jednostki naukowe. Skład konsorcjum uzależniony jest od typu realizowanego projektu. W przypadku małych projektów konsorcjum powinno składać się z trzech podmiotów, a w przypadku dużych projektów z przynajmniej czterech podmiotów spośród uprawnionych do ubiegania się o wsparcie. W obu wskazanych wyżej przypadkach, w skład każdego konsorcjum obligatoryjnie wchodzi organizacja pozarządowa posiadająca osobowość prawną i mająca siedzibę na terytorium RP¹¹.

3. Określenie celu głównego i celów szczegółowych realizacji Programu

Celem głównym Programu INNOWACJE SPOŁECZNE jest poprawa jakości życia społeczeństwa, ze szczególnym uwzględnieniem tych grup i obszarów, w których istnieje rzeczywista potrzeba innowacyjnych rozwiązań i podejmowania nowych inicjatyw społecznych.

Celami szczegółowymi Programu INNOWACJE SPOŁECZNE są:

1. wzrost liczby wdrożeń innowacyjnych rozwiązań technicznych oraz innowacyjnych produktów, usług i procedur pozwalających na rozwiązanie złożonych problemów społecznych;
2. wzrost współpracy międzysektorowej na poziomie lokalnym, regionalnym i krajowym.

---

⁹ Tamże, str. 2

¹⁰ zgodnie z art. 2 pkt 12 ustawy o zasadach finansowania nauki (Dz. U. nr 96, poz. 615 z późn. zm.)

¹¹ z ubiegania o wsparcie zostały wyłączone podmioty wymienione w art. 3 ust. 4 ustawy z dn. 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie

4. Określenie sposobu interwencji, w tym szczegółowych warunków realizacji projektów w ramach Programu INNOWACJE SPOŁECZNE

PROGRAM INNOWACJE SPOŁECZNE	
Odniesienie do zadań NCBR	Realizacja ustawy o NCBR - art. 30 ust. 1 pkt 2: <i>„Inicjowanie i realizacja programów obejmujących finansowanie badań naukowych i prac rozwojowych oraz działań przygotowujących do wdrożenia wyniki badań naukowych lub prac rozwojowych”</i>
Wnioskodawca	Konsorcjum naukowe wg ustawy o zasadach finansowania nauki art. 2 pkt 12 w skład, którego wchodzi, co najmniej jedna jednostka naukowa oraz co najmniej jeden przedsiębiorca albo, co najmniej dwie jednostki naukowe. Dodatkowo, w skład konsorcjum powinna wchodzić organizacja pozarządowa posiadająca osobowość prawną i mająca siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.
Nauki objęte Programem	Wszystkie dziedziny nauki
Zakładany budżet Programu (na konkurs w 2012)	35 mln I konkurs INNOWACJE SPOŁECZNE
Termin ogłoszenia	I kwartał 2013
Planowana liczba projektów	35 - 100
Minimalna i maksymalna wartość dofinansowania Projektu	50 000 - 1 000 000 zł Projekty małe – od 50 000 zł do 200 000 zł Projekty duże - od 200 000 zł od 1 000 000 zł
Czas realizacji projektu	Projekty małe od 12 do 24 miesięcy (włącznie) Projekty duże od 24 do 48 miesięcy (włącznie)
Rodzaje zadań w ramach projektu	Badania naukowe, prace rozwojowe oraz działania przygotowujące do wdrożenia wyników tych badań i prac.
Instrumenty wsparcia	- Dofinansowanie <u>dla jednostek naukowych i organizacji pozarządowych.</u> - Pomoc publiczna na badania naukowe, prace rozwojowe <u>dla przedsiębiorców.</u> - Pomoc <i>de minimis</i> na działania przygotowujące do wdrożenia <u>dla przedsiębiorców.</u>

Intensywność wsparcia	- <u>Jednostki naukowe</u> – dofinansowanie zadań badawczych i prac rozwojowych – do 100% - <u>Przedsiębiorcy</u> – pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> wg rozporządzenia MNiSW z dnia 28.10.2010 r. w sprawie warunków i trybu udzielania pomocy publicznej i pomocy <i>de minimis</i> za pośrednictwem Narodowego Centrum Badań i Rozwoju. (Dz. U. 215, poz. 1411 z późn. zm.). - <u>Organizacja pozarządowa</u> – dofinansowanie kosztów kwalifikowalnych przedsięwzięcia do wysokości 85%. Wymagany jest 15% wkład własny (aport, wkład finansowy, praca). <u>Koszty kwalifikowane badań podstawowych mogą stanowić maksymalnie 10% kosztów kwalifikowanych projektu ogółem. Finansowanie badań podstawowych jest dopuszczalne jedynie w małych projektach i jedynie w przypadku jednostek naukowych.</u> <u>Badania podstawowe nie są kosztem kwalifikowalnym w ramach dużych projektów.</u>

Katalog kosztów kwalifikowalnych	W - koszty wynagrodzeń A - koszty aparatury naukowo -badawczej i innych urządzeń służących celom badawczym oraz WNiP (inne niż kategoria E) G - koszty budynków i gruntów E - koszty usług badawczych, wiedzy technicznej oraz usług doradczych Op - koszty operacyjne O - koszty ogólne¹²

¹² Koszty ogólne rozliczane są ryczałtem odpowiednio do wysokości całkowitych kosztów kwalifikowalnych: Uczelnie państwowe – do wysokości 20%, Uczelnie prywatne – do wysokości 15%, Instytuty Naukowe PAN – do wysokości 20%, Instytuty badawcze – do wysokości 15%, Organizacje pozarządowe – do wysokości 8%, Przedsiębiorstwa – do wysokości 8%.

5. Ustalenie sposobu monitorowania i oceny stopnia osiągnięcia celu głównego

Monitorowanie osiągnięcia celu głównego będzie prowadzone na podstawie analizy wskaźników ekonomicznych jednostek biorących udział w Programie oraz na podstawie wskaźników społeczno-ekonomicznych na obszarach objętych programem. Ponadto, monitorowanie osiągnięcia celu głównego będzie prowadzone poprzez analizę wyników danych ankietowych pozyskanych w wyniku ewaluacji programu. Badanie zostanie przeprowadzone w ciągu 5 lat od zakończenia projektów.

W szczególności, przedmiotem analizy będą:

1. liczba opracowanych innowacyjnych rozwiązań technicznych w wyniku realizacji projektów Programu INNOWACJE SPOŁECZNE;
2. liczba opracowanych nowych produktów, usług i procedur związanych z rozwiązaniem złożonych problemów społecznych w ramach realizacji projektów Programu INNOWACJE SPOŁECZNE.

Wskaźniki monitoringu realizacji celów Programu INNOWACJE SPOŁECZNE

Tabela 1. Wskaźniki produktu Programu INNOWACJE SPOŁECZNE

Lp.	Wskaźnik produktu	Wartość w edycji
1.	Liczba opracowanych innowacyjnych rozwiązań technicznych	35-100
2.	Liczba opracowanych nowych produktów, usług i procedur związanych z rozwiązaniem złożonych problemów społecznych	35-100

Tabela 2. Wskaźniki rezultatu Programu INNOWACJE SPOŁECZNE

Lp.	Wskaźnik rezultatu
1.	Liczba podjętych i przetestowanych inicjatyw międzysektorowych na rzecz społeczeństwa (liczona na moment zamknięcia projektów)
2.	Liczba wdrożeń innowacyjnych rozwiązań technicznych

Tabela 3. Wskaźniki oddziaływania Programu INNOWACJE SPOŁECZNE

Lp.	Wskaźnik oddziaływania
1.	Wskaźniki z zakresu jakości życia społeczeństwa – dane gromadzone w trakcie realizacji programu i po jego zakończeniu (badanie ankietowe)

6. Określenie ryzyka dla osiągnięcia celów

Główne ryzyko jest związane z mechanizmem finansowania wymuszającym udział podmiotów prywatnych i publicznych, a także włączanie do działań projektowych organizacji pozarządowych. Konieczność nawiązania współpracy przez podmioty z różnych sektorów pociąga za sobą ryzyko związane ze skutecznym zarządzaniem realizacją przedsięwzięcia. Trudności w zakresie nawiązywania współpracy międzysektorowej mogą stanowić poważną przeszkodę w zrealizowaniu celów Programu, uniemożliwiając skuteczną realizację projektów. Ryzyko to wiąże się także z udzielaniem wsparcia przedsięwzięciom nietypowym i odbiegającym od głównego nurtu finansowania oferowanego przez NCBR. Ponadto, ryzyko jest związane ze brakiem skłonności i otwartości społeczeństwa do wykorzystywania innowacyjnych rozwiązań opartych o nowoczesne technologie oraz innowacyjne usługi, produkty i procedury zmieniające warunki życia społecznego na poziomie lokalnym, regionalnym bądź krajowym.

W celu zminimalizowania zdiagnozowanych ryzyk, NCBR zorganizuje w okresie od ogłoszenia konkursu do jego zamknięcia webinarium informacyjne, mające na celu przybliżenie zakresu tematycznego zagadnień związanych z innowacjami społecznymi i zaprezentowaniu dobrych praktyk i działań podejmowanych w tym zakresie w kraju i na świecie.

Ryzyka subiektywne dla osiągnięcia celów Programu INNOWACJE SPOŁECZNE, zależne od efektywności i skuteczności działań Centrum, są związane przede wszystkim z oceną projektów, w wyniku której dofinansowanie zostanie przyznane wnioskodawcom nie realizującym dotychczas działań, których wsparcie zaplanowano w ramach tego Programu.

Dla minimalizacji tego ryzyka przewiduje się wnikliwą ocenę merytoryczną wniosków. Ocenie będzie poddana innowacyjność projektu, aspekt społeczny proponowanego projektu i wdrożenia, dotychczasowa działalność wnioskodawcy, adekwatność zasobów i zaplecza podmiotu składającego wniosek, a także jakość proponowanego partnerstwa.

Ocena projektów będzie obejmować takie kwestie, jak:

a) Ocenę projektu wg zagadnień:

- ocena wartości społecznej w kontekście diagnozy problemu, który ma być rozwiązany w wyniku realizacji projektu,
- innowacyjność rozwiązania będącego rezultatem projektu,
- możliwość zastosowania oraz plan wdrożenia wyników projektu w praktyce,
- zasadność planowanych kosztów w stosunku do zakresu zadań objętych projektem oraz do oczekiwanych wyników,

- zaplanowanie odpowiednich zasobów materialnych i ludzkich niezbędnych do wykonania planowanego przedsięwzięcia oraz zakres współpracy przy jego realizacji.
- b) Ocenę dotychczasowej działalności Wnioskodawcy obejmującą udokumentowane osiągnięcia (wdrożeńowe, konkretne działania podjęte na rzecz grup społecznych).
- c) Ocenę adekwatności zasobów i zaplecza organizacyjnego podmiotu.

Ocena merytoryczna będzie dokonywana przez panel ekspertów, który dokona preselekcji wniosków. Dodatkowo, pozytywnie zaopiniowane wnioski w wyniku preselekcji, zostaną poddane ocenie przez trzech ekspertów zewnętrznych. Ostateczną decyzję o dofinansowaniu projektów podejmuje Dyrektor Centrum.

7. Określenie harmonogramu realizacji Programu

Program będzie realizowany według następującego harmonogramu czasowego:

1. Konkurs będzie ogłoszony w I kwartale 2013 roku, z przynajmniej sześciotygodniowym okresem na składanie wniosków.
2. Projekty będą finansowane przez okres od 12 do 48 miesięcy (w zależności od wielkości projektu).
3. Monitoring wdrożenia wyników projektów będzie przeprowadzony przez okres do 60 miesięcy od zakończenia projektu.

Szczegółowy harmonogram realizacji pilotażowej edycji Programu:

2013	
styczeń	Ogłoszenie konkursu INNOWACJE SPOŁECZNE I
marzec	Zakończenie naboru wniosków i ocena formalna
kwiecień	Ocena merytoryczna
maj	Ogłoszenie wyników naboru w I edycji Programu
czerwiec	Podpisywanie umów, rozpoczęcie finansowania projektów
2015-2020	
Monitorowanie projektów realizowanych w ramach Programu INNOWACJE SPOŁECZNE, które będzie prowadzone sukcesywnie w kolejnych latach.	

8. Ustalanie planu finansowego w tym źródeł finansowania Programu INNOWACJE SPOŁECZNE

Program INNOWACJE SPOŁECZNE będzie finansowany ze środków publicznych w ramach realizacji zadań Narodowego Centrum Badań i Rozwoju.

W pilotażowej edycji konkursu zakłada się finansowanie od 35 do 100 projektów, z zastrzeżeniem, że liczba finansowanych projektów jest określona limitem środków finansowych przekazanych decyzją Dyrektora NCBR na finansowanie. W roku 2012 planuje się ogłoszenie konkursu, którego budżet będzie wynosił 35 mln złotych.

	Budżet (mln zł)	Liczba projektów	Minimalne i maksymalne dofinansowanie projektu (w zł)	Środki przeznaczone na dofinansowanie projektów w poszczególnych latach (w mln zł)			
				2013	2014	2015	2016
INNOWSPÓŁ.	35 mln	35-100	50 tys. – 1 mln	8	15	10	2
Razem w poszczególnych latach				8	15	10	2

W zależności od wyników pilotażowej edycji programu, na podstawie prowadzonej na bieżąco jego ewaluacji, zakłada się możliwość kontynuowania programu oraz zwiększenie budżetu w kolejnych konkursach.

9. Szczegółowy system realizacji i zarządzania Programem

System realizacji Programu będzie się opierał na zasadach i procedurach obowiązujących w NCBR.

Nadzór nad realizacją Programu będzie sprawował Dyrektor NCBR lub osoba przez niego upoważniona.

Prace przygotowawcze do wdrożenia Programu w zakresie opracowania dokumentacji konkursowej oraz przygotowania systemu na stronie NCBR będą realizowane przez Dział Zarządzania Programami.

Zarządzanie wdrażaniem Programu w zakresie przeprowadzania naboru wniosków, przygotowania umów oraz monitorowania realizacji projektów będzie realizowane przez Kierownika Działu Zarządzania Programami lub osobę przez niego upoważnioną.

Ocena wniosków będzie dokonana dwuetapowo. Pierwszy etap będzie przeprowadzony przez panel ekspertów powołany przez Dyrektora Centrum w celu przeprowadzenia preselekcji. Drugi etap będzie polegał na ocenie projektów przez trzech ekspertów zewnętrznych. Średnia ocena uzyskana z recenzji pozwoli na sporządzenie listy rankingowej projektów objętych dofinansowaniem. Ocena będzie koordynowana przez Dział Zarządzania Programami.

Wsparcia w zarządzaniu Programem będzie udzielał panel ekspertów powołany Zarządzeniem

Dyrektora NCBR spośród wybitnych ekspertów z zakresu:

- wdrożeń inicjatyw społecznych,
- finansowania prac B+R ze środków publicznych,
- finansowania innowacji,
- socjologii,
- zdrowia publicznego,
- ekonomii społecznej.

Ewaluacja Programu będzie prowadzona w trakcie jego realizacji i w okresie do 5 lat od zakończenia finansowania poszczególnych projektów.